Sfântul cuvios Antonie de la Iezerul Vâlcii - „Fericită este viaţa pustnicilor, a celor ce se într-aripează cu dumnezeiescul dor”
(23 noiembrie)

Sfântul cuvios Antonie de la Iezerul Vâlcea, România (†1719) (23 noiembrie):

https://www.academia.edu/44702257/Sf%C3%A2ntul_cuvios_Antonie_de_la_Iezerul_V%C3%A2lcea_Rom%C3%A2nia_1719_23_noiembrie_

https://archive.org/details/sf.-antonie-de-la-iezerul-valcea/mode/2up

https://www2.slideshare.net/steaemy1/sf-antonie-de-la-iezerul-valcea

***

Materiale despre Sfântul cuvios Antonie de la Iezerul Vâlcea:

https://independent.academia.edu/emystea/Sf-cuv-Antonie-de-la-Iezerul-V%C3%A2lcea-(23-nov)

https://archive.org/details/@steaemy?query=Antonie+de+la+Iezerul+

https://www.slideshare.net/steaemy1/search_my_uploads?type=&new=&q=Antonie+de+la+Iezerul+

&&&

Cuviosul Antonie schimonahul, „acel sfânt românesc al veacului al XVII -lea", cum l-a numit Nicolae Iorga, este cel pe care pronia lui Dumnezeu l-a rânduit să reînnoiască duhul cuvioșilor pustnici, care dintru început au ales Iezerul ca loc sfânt de vieţuire, cel care a trăit după pilda sihaștrilor de demult, deschizând drumul iubitorilor de liniște și rugăciune, cel ce ne-a lăsat prin pilda vieții sale un adevărat model de trăire creştină în lume şi de asemenea cale spre desăvârșire în viața monahală.

(Textul a fost publicat în vol. Viața Sfântului cuvios Antonie de la Iezerul Vâlcii, Editura Praxis, 2016)

***

Despre Sfântul cuvios Antonie nu vorbesc prea mult izvoarele scrise ale istoriei, ci, în tăcere mai ales, peștera sfintelor sale nevoințe care depășesc firea trupului îmbătrânit prin curgerea timpului, mormântul său ascuns sub stânca prăbușită peste el prin îngăduința lui Dumnezeu, bisericuța cea mică a Iezerului închinată Maicii Domnului, dar şi mai mult, acum în vremurile de pe urmă, sfintele sale moaște pe care Dumnezeu ni le-a descoperit ca pe o comoară de mult preț în timpuri de sărăcie duhovnicească și greu încercate ale istoriei neamului nostru.

Cum viața fiecărui om e rânduită într-un anumit timp şi spaţiu, având fiecare dintre noi o anumită chemare spre a se plini pe pământ voia lui Dumnezeu, tot astfel a fost rânduit ca la aproape un veac de la trecerea în veșnicie a Sfântului Antonie să poposească în aceste sfinte locuri un strănepot al său, arhimandritul Chiriac Râmniceanu, călugăr iscusit, iubitor de liniște și rugăciune și cu multă înclinare către cele cărturărești. Aflând de la tatăl său, Pantelimon, că Schitul Iezer, prin situarea în locuri greu accesibile, este prielnic viețuirii pustnicești și că este făcut de un strămoș al său, a venit aici din îndemnul lui Dumnezeu și a găsit viețuind la peșteră pe un pustnic bătrân, ieroschimonahul Ștefan. Acesta i-a arătat gropnița și

sfintele oseminte ale Sfântului Antonie și i-a povestit multe fapte minunate ale cuviosului precum și că are viața scrisă de ucenicii săi.

Despre acest Chiriac știm că a intrat ca frate în Mănăstirea Cernica unde a fost și călugărit însă, fiind dornic de viață pustnicească, s-a retras la peştera Sfântului Grigorie Decapolitul de la Bistriţa într-o aspră nevoinţă, vreme de doi ani. Mai târziu a fost hirotonit și a ajuns egumen al Schitului Cioclovina de lângă Mănăstirea Tismana.

Viaţa și nevoințele cuviosului Antonie

Părintelui arhimandrit Chiriac Râmniceanu i se datorează aflarea pomelnicului Mănăstirii Iezerul într-o biserică din satul Dobriceni din județul Vâlcea, alcătuit la 1740 de ucenicul Sfântului Antonie, ieromonahul Nicolae din Teiuș, pomelnic ce constituie cel mai însemnat izvor scris în care ne este redată mai pe larg viața cuviosului nostru părinte Antonie de la Iezer.

Pentru a înțelege mai bine viața acestui sfânt părinte este necesar să prezentăm în câteva cuvinte contextul istoric și împrejurările în care acesta a venit în Țara Românească.

La începutul veacului al XVII-lea, Țara Românească era condusă cu multă înțelepciune și destoinicie de bine credinciosul voievod Matei Basarab (1632-1654), aflându-se în vremuri de pace, ea a cunoscut o perioadă de înflorire în mai toate domeniile. Stabilitatea și prosperitatea acestei mici țărișoare atrăgea mai ales pe negustori, care găseau aici un teren prielnic dezvoltării unui comerț avantajos.

Aşa se face că tânărul - ce va purta mai târziu ca monah numele Antonie, a venit la vârsta de 20 de ani în Oltenia, stabilindu-se în orașul Râmnicu-Vâlcea. Venind deci, din tinerețe în Țara Românească, Sfântul Antonie s-a format duhovniceşte în sânurile poporului căruia-i va deveni părinte şi ajutător în nevoile vieţii şi rugător și mijlocitor înaintea lui Dumnezeu.

Cum reiese din Pomelnicul găsit de strănepotul său, Sfântul Antonie s-a născut în Ianina din ținutul Pindului la anul 1628 - localitate ce se află azi pe teritoriul Greciei, provenind dintr-o familie de negustori aromâni binecredincioși, părinții săi numindu-se Iane și Stana. În acea vreme, Ianina era una din cele mai mari și prospere localități din Peninsula Balcanică, locuită de aromâni, greci și albanezi; iar aromânii, buni comercianţi, beneficiau de privilegii importante din partea

sultanului Înaltei Porți încă din secolul al XV-lea, care le dădea posibilitatea să se deplaseze cu ușurință pe teritoriile Imperiului Otoman și a țărilor vasale acestuia.

Sfântul Antonie s-a căsătorit în oraşul Râmnicu-Vâlcea cu Despina şi a avut cel puţin un fiu, cu numele de Mihail. Viaţa acestei familii bine credincioase s-a întemeiat pe poruncile evanghelice ale trăirii creştine în care postul, milostenia, frecventarea sfintelor biserici şi citirea cărţilor sfinte se află la loc de cinste. Aşa se explică şi îndemnul pe care tânărul Mihail îl primeşte de la părinţii săi de a studia într-una din şcolile mănăstireşti (posibil cea de la Bistriţa) pentru a urma calea slujirii preoţeşti.

Vreme de 44 de ani, Sfântul Antonie a continuat preocuparea părinţilor săi, comerţul, făcând multe fapte de milostenie creştinească şi îmbogăţindu-şi sufletul cu alese virtuţi. Luând contact destul de mult cu viaţa mănăstirească şi prin intermediul bâlciurilor - la care negustorii îşi expuneau mărfurile spre vânzare - organizate cu ocazia hramurilor mănăstirilor, acest suflet evlavios se hotărăşte să lase toată grija cea lumească şi să-şi petreacă restul vieţii în mănăstire.

Astfel că, la 64 de ani, în timpul domniei Sfântului voievod martir Constantin Brâncoveanu (1688-1714), se prezintă vrednicului episcop Ştefan al Râmnicului (1673-1693), cerându-i binecuvântare pentru a se retrage în mănăstire. Se crede că acesta i-a recomandat Mănăstirea Sărăcineşti, pe care sfârșise să o cons-truiască în 1688, printre ctitori numărându-se şi Sfântul Antonie. Aici îşi începe cuviosul nevoinţele cele călugăreşti, primind, odată cu tunderea în monahism şi numele de Antonie (nu se cunoaşte numele avut anterior).

După o perioadă de trei ani de încercare şi vieţuire în această mănăstire, simţindu-se încă în putere şi iubind vieţuirea retrasă şi închinată cu totul lui Dumnezeu a cerut blagoslovenie ierarhului de la Râmnic, Ilarion (1693-1705), pentru a merge în Sfântul Munte Athos. Acesta recunoscând în el o personalitate marcantă a monahismului românesc, de care ţara avea nevoie în acele vremuri, i-a recomandat să-şi aleagă una dintre mănăstirile de pe cuprinsul Țării Românești. Supunându-se voii sfinţitului ierarh şi aflând despre Schitul Iezer că se află la munte, în pustie, şi fiind în acea vreme cu totul părăsit „nelăcuind măcar un călugăr sau alt om pământean şi biserica fiind surpată”, a cerut voie arhiereului să se retragă acolo. Astfel că, venind la Iezer şi sfătuindu-se, monah şi episcop, au luat hotărârea să prefacă bisericuţa Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi chiliile necesare vieţii de obşte. În acest fel, Sfântul Antonie a devenit cel de-al doilea ctitor al Iezerului, deoarece toată agoniseala câştigată de pe urma negustoriilor sale din lume a folosit-o pentru a reface schitul, ajutându-l şi prea sfinţitul părinte Ilarion. Muncind

fără odihnă, în scurt timp au ridicat biserica, au construit chilii, au făcut zid împrejmuitor şi au împodobit sfântul lăcaş cu toate „cele de trebuinţă”. A eliberat apoi prea sfinţitul Ilarion pe Sfântul Antonie de orice grijă acordându-i binecuvântarea de a se retrage în pustie, numind alt egumen şi rânduind părinţi vieţuitori în obşte.

Ieşind din mănăstire şi căutându-și loc de sihăstrie, a găsit o mică peşteră în care a rămas câteva zile rugându-se lui Dumnezeu cu lacrimi pentru a-i descoperi voia Sa. Primind încredinţare prin vis, în trei rânduri i s-a poruncit să sape biserică în peşteră, căci aşa cum spune cuviosul Chiriac „iaste biserică săpată în piatră cu ciocanul de cuviosul părintele Antonie schimonahul”. Înştiinţându-l pentru aceasta pe episcop, a luat binecuvântare şi timp de trei ani, singur, cu dalta şi ciocanul, a săpat în stâncă un paraclis, chilia şi mai apoi mormântul la intrarea în peşteră, fără a avea alt sprijin decât numai pe Dumnezeu.

Aici începe Sfântul Antonie a duce nevoinţe mai presus de fire, căci la vârsta bătrâneţilor aflându-se, se încinge cu brâu de fier, mâncând numai la al nouălea ceas ”pâine tocmită cu măsură”, iar pe pat nu dormea culcat, ci numai se rezema, şi împletea rugăciunea cu munca grea a pământului. Căci ziua şi-o petrecea deşţelenind pământul, plantând pomi sau îngrijindu-se a-şi face o mică grădină cu zarzavat, iar noaptea o închina rugăciunii. A întâmpinat multe ispite de la ”cel măestru” dar pe toate le-a biruit cu ajutorul lui Dumnezeu.

Prin pilda vieţuirii, atrage la sine mulţi monahi dornici a-i urma, cărora Sfântul Antonie le face chilii, formându-se astfel o nouă obşte în Sihăstria de la Peşteră. Acestora le devine sfântul cuvios părinte şi povăţuitor, le rânduieşte fiecăruia felul nevoinţelor după putere şi hotărăşte a se săvârşi Sfânta Liturghie în bisericuţa din peşteră, precum şi celelalte slujbe.

Unul dintre aceşti ucenici ce au urmat îndeaproape felul vieţuirii Sfântului Antonie este ieromonahul Nicolae din Teiuş, care l-a cunoscut din vârsta copilăriei aşa cum singur mărturiseşte. El povesteşte că pentru multele nevoinţe şi privegheri de toată noaptea ale cuviosului Antonie, Dumnezeu l-a învrednicit a avea darul lacrimilor. Era nelipsit de la biserică şi, de cum intra la sfintele slujbe şi începea rugăciunea, se porneau şi lacrimile să-i curgă pe obraz căci, ”lăcrimile din ochi nu lipseau, ci totdeauna erau pururi”. Râvnind după dorita isihie, era un iubitor al rugăciunii lui Iisus pentru care s-a silit în toată viaţa şi pe care a lăsat-o moştenire ucenicilor săi din acea vreme şi celor ce, mai târziu vor stărui să o dobândească urmându-i felul vieţuirii. De aceea şi în icoană este reprezentat având în mâini metanierul şi un

papirus pe care sunt scrise cuvintele rugăciunii inimii - Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!

Se lepădase cu totul de cele lumeşti, purta îmbrăcăminte ”foarte proastă”, nu-şi îngăduia a gusta vreodată ”vin sau rachiu” şi avea permanent grijă de sufletul său, căutând ca în toate să se facă bineplăcut lui Dumnezeu.

Ucenicul său, ieromonahul Nicolae spune despre Sfântul Antonie că “era la statul trupului mărunţel şi cam gârbov de bătrâneţe”, avea părul capului scurt şi barba albă şi deasă, “faţa obrazului frumoasă”, iar chipul şi căutătura veselă. Era uneori “puţintel cam iute”, dar ierta uşor şi revenea la starea cea mai dinainte.

Cu cât se apropie cineva mai mult de Dumnezeu, depărtându-se de lume şi de cele ale lumii, cu cât îşi curăţeşte şi mai mult sufletul de patimi, cu atât îl face Dumnezeu mai cunoscut oamenilor lucrând prin el mântuirea multora. Astfel şi Sfântul Antonie nu a fost de folos numai pustnicilor împreună vieţuitori cu el, şi nici numai călugărilor ce se nevoiau în mănăstirea de la Iezer, ci veneau la el oameni din locuri depărtate ale ţării care-şi aflau în povaţa sa liniştea sufletului şi primeau mângâiere şi ajutor de la Dumnezeu prin rugăciunile cuviosului.

Adormirea cuviosului Antonie

După 28 de ani de aspră vieţuire monahală, mulți trăiţi în sihăstrie, fiind cu totul înfrumuseţat în cele ale Duhului şi ajungând la vârsta bătrâneţelor, i-a desco-perit Dumnezeu mai-nainte cu patruzeci de zile timpul trecerii sale la cele veşnice. Pregătindu-se spre a fi mutat la cele cereşti, Sfântul Antonie și-a chemat ucenicul, pe ieromonahul Nicolae, și l-a înștiințat în taină despre apropiata sa plecare şi povățuindu-l să-l îngroape în gropniţa pe care singur şi-o săpase în piatră. Şi pentru că plănuiseră, episcopul şi egumenul schitului să-l îngroape în mănăstire, Sfântul Antonie a lăsat ca testament să-i rămână trupul la Peşteră prin cuvintele: ”de nu mă veţi îngropa aicea, nici voi nu veţi mai putea şedea aicea”. De acum Sfântul mai mânca doar o dată pe săptămâna câte puţină pâine uscată, iar de la rugăciune şi slujbe era nelipsit. Prin puterea lui Dumnezeu care îl întărea, a trăit ultimele zile doar puţin slăbind cu trupul, iar apoi, îmbolnăvindu-se, s-a culcat pe o rogojină adormind somnul cel de veci. A trecut dincolo într-o zi de luni la al nouălea ceas, după ce a lăsat ucenicului său ultimele cuvinte de învăţătură pentru mântuirea sufletului. Era a 23- a zi a lunii noiembrie din anul 1720.

După ce a citit toată slujba ce se cuvenea, ieromonahul Nicolae fiind biruit de oboseală şi de întristare pentru despărţirea de părintele său a adormit puţin şi a

văzut în vedenie pe cuvios spunându-i: „Nu te întrista pentru ducerea mea din lumea aceasta, ci mai mult te bucură, că n-am murit precum ţi se pare, ci acum am mers la bucurie şi la odihnă. Şi pentru poslușania (ascultarea) ce mi-ai făcut, îţi mulţumesc şi mă voi ruga lui Dumnezeu pentru voi".

Din această vedenie a primit ucenicul multă bucurie şi curaj, iar a doua zi chemând pe ceilalţi vieţuitori ai sihăstriei, împreună cu ieromonahul Athanasie au făcut toate slujbele ce erau de trebuinţă prohodirii cuviosului. Apoi ascultând de porunca părintelui lor au luat trupul şi l-au pus în gropniţa făcută de el. Luând dar de la Dumnezeu şi dorind a-şi mângâia ucenicii şi după plecarea sa la cele veşnice s-a arătat de multe ori în vis acestora, fiind în biserică îmbrăcat în veşminte strălucitoare, având cruce de aur la piept „strălucind foarte cu razele".

În cursul vremurilor, păstrându-i o amintire pioasă, fiii săi duhovniceşti - călugări şi credincioşi - urcau muntele până la Peştera Sfântului cu lumânări în mâini şi, închinându-se în micul paraclis, făceau metanii şi se rugau la mormântul unde se odihneau moaştele cuviosului Antonie, pe care îl cinsteau ca sfânt.

Aflarea Sfintelor moaşte şi canonizarea

Mulţi ani apoi, s-au nevoit ucenicii Sfântului Antonie să ducă mai departe acelaşi fel de viețuire, păzind poruncile şi sfaturile părintelui lor şi nelipsind nici bisericuţa de la peşteră de săvârşirea Sfintei Liturghii. Încă şi la venirea strănepotului Sfântului Antonie, a arhimandritului Chiriac, la anul 1812, peştera era locuită de un bătrân pustnic, ieroschimonahul Ştefan, care se nevoia să ţină candela rugăciunii nestinsă. Fiind cuprins de evlavie şi de mult dor faţă de cuviosul Antonie, părintele Chiriac a dorit să-i dezgroape osemintele. Dar spunându-i bătrânul pustnic că în cursul anilor mulţi au încercat aceasta dar nu au izbutit, întrucât se arătau „semne înfricoşătoare", a renunţat. Şi, dorind a rămâne şi a petrece în pustietate, a întărit cu zid bisericuţa din peşteră şi chilia. Iar acel bătrân îmbunătăţit i-a povestit că el în acea peşteră fusese călugărit şi ţinea minte când se slujea acolo Sfânta Liturghie, deoarece erau mai mult de 50 de ani de când se nevoia în acele locuri.

Mai apoi, după alţi zeci de ani, în vremea când Sfântul ierarh Calinic păstorea Eparhia Râmnicului (1850-1868), cunoscând şi el aleasa vieţuire a cuviosului Antonie Peştereanu, cum mai era numit, a dorit a scoate la lumină acest odor de mult preţ al Bisericii. Venind la Iezer însoțit de preoţi şi credincioşi și făcând priveghere, în noaptea premergătoare zilei stabilite pentru deshumare, s-a pornit o furtună mare care a prăvălit tavanul peşterii şi o stâncă s-a desprins şi a căzut peste mormânt. Cunoscând sfântul ierarh că este semn dumnezeiesc, nu a mai încercat a

dezgropa sfintele moaşte, arătându-se astfel pentru a multa oară că Dumnezeu nu a trecut cu vederea rugăciunea şi dorirea Sfântului Antonie de a rămâne cu trupul şi după moarte acolo unde şi-a săvârşit nevoinţa.

Cu toate acestea, peste încă o sută de ani, o călugăriţă de la Iezer a săpat pe lângă stânca de pe mormânt şi cu îngăduinţa lui Dumnezeu a scos câteva oseminte precum şi cărămida ce se pune la căpătâiul monahilor la săvârşirea lor din trup, având inscripţionat textul Schimonah Antonie 1628-1720. Ele au fost aşezate într-un sicriaş care a rămas în peşteră timp de cinci ani, până în anul 1955, când au fost mutate cu procesiune la schit, fiind depuse în biserică în vederea canonizării. Însă cea mai mare parte a sfintelor moaşte ale cuviosului au rămas până astăzi în gropniţa făcută de el însuşi.

Încă din anul 1955 s-a propus canonizarea Sfântului Antonie care s-a nevoit a bineplăcea Domnului în peştera de la Iezer. Însă nefiind vremurile potrivite pentru acest lucru şi în scurt timp pornindu-se a fi scoşi călugării din mănăstiri, a fost amânată canonizarea până la anul 1992.

La 20 iunie 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române s-a întrunit în şedinţă de lucru cercetând rezultatele şi propunerile pentru canonizarea unor unor cuvioşi şi mărturisitori români, recunoscuţi şi deja cinstiţi cu evlavie de poporul binecredincios.

În actul sinodal se spun următoarele despre cuviosul Antonie de la Iezer: *„Osârduitor întru toată asprimea vieţii lui mănăstireşti, în Peştera de lângă Schitul Iezerul, care zăbovea îndelung în postiri şi în privegheri de toată noapte, a trăit pe vremea voievodului Matei Basarab şi a Sfântului martir voievod Constantin Brâcoveanu, rămânând chip luminos de credinţă şi evlavie pentru călugări şi credincioşi”.*

Biserica Ortodoxă Română îl prăznuieşte pe Sfântul Antonie de la Iezer la 23 noiembrie, iar în cinstea lui au fost ridicate mai multe locașuri de închinare în întreaga țară. Cultul Sfântului Antonie adună în zilele noastre mulțime de credincioși ce se roagă la moaștele sale ce se aflǎ în Paraclisul de la Mănăstirea Iezer sau urcă la peșteră unde în liniștea codrului se bucură de întâlnirea tainică cu cel care, urmând Mântuitorului, s-a făcut viu în veci.

Toți cei ce vor dori a se nevoi și a urca la peștera cuviosului Antonie să fie încredințați că osteneala lor nu va rămâne nerăsplătită. De aici, din inima pădurii, ca dintr-un amvon, viața sfântului străbate peste veacuri ca o predică fără cuvânt a

sihaștrilor, ce vorbesc doar prin pacea pe care rugăciunea lor o face să se reverse în fiecare suflet dornic de a viețui în Dumnezeu.

Cu smerenie să ne apropiem și noi de locul nevoințelor cuviosului Părinte Antonie de la Iezerul Vâlcii și să sărutăm cu evlavie sfintele sale moaște, rugându-l să ne învrednicească și pe noi a ne petrece timpul vremelniciei noastre ca fii ai Luminii în credință, nădejde și iubire.

Bibliografie:

Nicolae Iorga, Istoria literaturii Române în secolul al XVIII – lea, vol. 2, Bucureşti, 1901.

Arhim. Veniamin Micle, Documente Vâlcene în cercetarea lui Aurelian Sacerdoţeanu (1904-1976), Eparhia Râmnicului, 2004, pp. 164-178.

Aurelian Sacerdoţeanu, "Pomelnicul Mănăstirii Iezerul" în Mitropolia Olteniei XIV, 1962, nr. 7-8, pp. 527-544.

Pr. Dumitru Bălaşa, "Schitul Iezerul - Vâlcea", în Îndrumătorul eparhial al Sf. Episcopii a Râmnicului şi a Argeşului, anul IV, 1998, nr. 11, pp. 33-40.

Arhim. Veniamin Micle, Sfântul Antonie de la Iezerul, Eparhia Râmnicului, 1994.

„Prea cuviosul părintele nostru Antonie, care s-a nevoit în Schitul Iezer din ţinutul Vâlcei (23 noiembrie). Sinaxar" în Vestitorul. Periodic al Patriarhiei Române, IV (1992), nr. 74-75, p. 3.